

KAIP TEISINGAI RŪŠIUOTI ATLIEKAS?

Jurgita SAULYTĖ

Yra paskaičiuota, kad Lietuvoje per metus susidaro maždaug apie 1,2–1,3 mln. tonų komunalinių atliekų, o vienam žmogui jų tenka 350–400 kilogramų. Kitose ES valstybėse kiekis yra dar didesnis, ir vidutiniškai jis siekia apie 500–600 kg žmogui.

Naujos ES atliekų taisyklės patvirtinti nauji atliekų perdavimo ir šalinimo sąvartynuose platus užmojo tikslai dar labiau didins siekius geriau ir teisingiau tvarkyti atliekas ir Lietuvoje. Taisyklėse numatyta, kad iki 2025 m. turi būti perdirbama 55 proc. komunalinių atliekų, 2030 m. šis tikslas didėja iki 60 proc. o iki 2035 m. reikės pasiekti 65 proc. perdirbtų komunalinių atliekų tikslą. Taip pat numatyta, kad iki 2030 m. turi būti perdirbta 70 proc. į rinką išleidžiamų pakuočių.

Visgi domėjimosi rūšiavimu ir perdirbimu žyminiu ženklinimu problema Lietuvoje išlieka gajai – klaidingai rūšiuojamos atliekos užteršia kitas, o nerūšiuojamos ar klaidingai rūšiuojamos atliekos ir toliau „augina“ sąvartynus. Atliekoms suirti sąvartyne reikia pakankamai daug laiko: popieriaus (kartono) pakuotė suyra tik per maždaug 2 metus, plastikas suyra tik per maždaug 200–500 metų, stiklo suirimas gali trukti net 900 metų, o metalas gali irti nuo 90 iki 500 metų, priklausomai nuo jo sudėties.

Žinoma, atliekų kelias iki perdirbimo gamyklų yra žymiai ilgesnis, tačiau tai sukuria pridėtinę vertę gamtai, tuo pačiu – visuomenei. VšĮ „Gamtos ateitis“ direktoriaus Karolio Šiaudkulis teigimu, iš rūšiavimo konteinerių, antrinės žaliavos – stiklas, popierius ir kartonas, plastikas, metalas, kombinuotos (daugiasluoksnės) bei kitos pakuotės patenka į perrūšiavimo centrą. Ten vienos rūšies atliekos atskiriamos nuo kitų bei išskirstomos pagal rūšis.

„Pavyzdžiui, plastikas būna skirtingų rūšių, kurių sudėtis ir kokybė skiriasi, o perdirbimui tinka ne visos. Tinkamos perdirbimui atliekos gabenamos į perdirbimo gamyklas, o netinkamos pristatomos deginimui, t. y. panaudojamos energijai išgauti“, – pasakoja K. Šiaudkulis.

Iš bendrų buitinių atliekų konteinerių atliekos taip pat gabenamos į atliekų apdorojimo gamyklas, kur perrūšiuojamos, dalį atliekų atskiriant perdirbimui, dalį – deginimui ar kompostui. Pavojaingos atliekos bei tos, kurių niekaip kitaip negalima panaudoti, gabenamos į sąvartynus.

K. Šiaudkulis primena vieną iš dažniausiai apie atliekų rūšiavimą pasitaikančių mitų, kad iš trijų skirtingų spalvų atliekų konteinerių visos atliekos supilamos į tą pačią atliekas surenkančių automobilių talpą.

„Būtina paneigti šį mitą, nes šiandien didžioji dalis antrinės žaliavos surenkančių atliekų automobilių turi dvi ar tris skirtingas sekcijas atskiroms atliekų rūšims surinkti, tad gyventojų investuotas laikas rūšiavimui tikrai yra tikslingas“, – teigia K. Šiaudkulis.

Kitas mitas: Kam rūšiuoti, jei atliekos galiausiai patenka į bendrą sąvartyną. „Svarbu dar kartą pabrėžti, kad atliekų vežėjai surinktas antrinės žaliavas pristato į savo turimas atliekų tvarkymo bazes, kur atliekos darsyk kruopščiai perrūšiuojamos iki atiduodant perdirbimui skirtą žaliavą atliekų perdirbėjams“, – tvirtina K. Šiaudkulis. Rūšiuoti tikrai nėra sudėtinga, tereikia įvairias atliekas išskirstyti į atitinkamoms atliekų rūšims skirtus konteinerius.

Stiklo atliekų rūšiavimas

Į konteinerį, kuris skirtas stiklui (žaliajį) – metamos stiklinės pakuo-

tės. Tai – stikliniai buteliai, stikliniai be dangtelių, stikliniai indai, stiklo duženos ir atraižos. Nemetama – porceliano, kristolo, keramikos, veidrodžių, dezinfekcinių priemonių buteliukų, automobilių stiklų, televizorių ekranų, namų langų stiklų paketų. Šios atliekos turi būti vežamos į specialias didelių gabaritų atliekų aikštes.

Popieriaus atliekų rūšiavimas

Į konteinerį, kuris skirtas popieriui (mėlynąjį) – metamos popierinės ir kartoninės pakuotės. Tai – laikraščiai ir žurnalai, skrajutės, lankstinukai, vokai, atvirukai, rašomasis popierius, pakavimo popierius, visų rūšių kartonas, maisto pakuotės.

Nemetama – dokumentų segtuvų su metalinėmis dalimis, tepalais, dažais ar betonu sutepto popieriaus, šlapio ar riebalais sutepto popieriaus, plastiku padengto popieriaus, tapetų, vienkartinį servetėlių ir ranšluosčių, popierinių nosinaičių, sauskelnių, vienkartinį kavos puodelių. Šias atliekas reikia mesti į buitinių atliekų konteinerį.

Išmetamas popierius turi būti sausas ir švarus. Išmatant popie-

rių – nereikia išsegti sąvaržėlių, popierius gali būti ir su lipnia juoste, tačiau popierines dėžutes reikėtų išlankstyti.

Plastiko atliekų rūšiavimas

Į konteinerį, kuris skirtas plastikui (geltonąjį) – metamos plastikinės, kombinuotos ir metalinės pakuotės. Tai – buteliai iš plastiko, buitinių priemonių tara, plastikinės maisto pakuotės, plastikiniai indeliai ir dėžutės, polietileno maišeliai ir plėvelė, žaislai be elektroninių įtaisų. Taip pat kombinuotos pakuotės – tai TetraPak, Elopak (sulčių, pieno pakuotės) pakeliai.

Metalinės pakuotės – tai metaliniai dangteliai, kepimo skardos, gerimų ir konservų skardinės, kitos smulkios metalinės atliekos. Nemetama – dantų šepetėlių, skutimosi peiliukų, higienos reikmenų, medicinos atliekų. Šias atliekas reikia mesti į buitinių atliekų konteinerį.

Išimtinai – pakuočių plauti nebūtina, nereikia nulupti ir etikėčių, svarbu išpilti jose likusius skysčius. Atliekas, kurių mesti į rūšiavimo dėžutes negalima, derėtų gabenti į stambiagabaričių atliekų aikštes.

VšĮ „Gamtos ateitis“ direktorius Karolis Šiaudkulis.

Kur reikia dėti?

- Elektros lemputes, baterijas – priduoti surinkimo punktuose. Juos rasite prekybos centruose, paštuose.
- Pasenusius, nebenaudojamus medikamentus – priduoti vaistinėse.
- Automobilių nereikalingas padangas – pristatyti į stambiagabaričių atliekų aikštes.
- Didelių matmenų atliekas – pristatyti į stambiagabaričių atliekų tvarkymo aikštes.
- Naudoti tepalai, buitinės chemijos produktai, lakų, dažų, skiediklių atliekos, cheminėmis medžiagomis užterštos pakuotės, tepalų filtrai ir kitos naftos produktų atliekos tai pat turėtų būti pristatomos į stambiagabaričių atliekų tvarkymo aikštes.

VšĮ „Gamtos ateitis“ direktoriaus Karolio Šiaudkulis teigimu, svarbiausia suprasti, kad atliekų tvarkymo sistema sutvarkyta taip, jog už į sąvartynus pristatomas atliekas atliekų vežėjai privalo mokėti atitinkamus mokesčius, tuo tarpu už antrines, perdirbimui pridurtas žaliavas atliekų vežėjai atlygi gauna patys, tad vežti visas atliekas į sąvartyną atliekų vežėjams finansiškai nebūtų naudinga.

O gyventojų suinteresuotumas rūšiuoti vėlgi yra grindžiamas ir finansiškai – kuo daugiau atliekų surūšiuojama, tuo mažiau sukaučiama buitinių mišriųjų atliekų, už kurių sutvarkymą sumokama, kai antrinės žaliavos surenkamos nemokamai.

